

Streetball

Mgr. Tomáš Pětivlas PhD
Petr Žůrek
FSpS MU
KSE
Petivlas@fsp.s.muni.cz

ÚVOD

- Jedná se o novou sportovní činnost, která vznikla na principech basketbalu. Název je složen ze dvou anglických slov, která můžeme volně přeložit jako pouliční basketbal.
- Hlavní odlišnost od basketbalu je, že se zde nevyskytuje přechod z jedné na druhou polovinu hřiště, družstvo přechází do obrany (útok) za relativně velmi krátký časový úsek a dalším rozdílem jsou pak povrchy hřišť.

Charakteristika hry

- Streetball je sportovní hra provozovaná na stálých nebo přechodně vybudovaných venkovních hřištích.

Hrají proti sobě dvě tříčlenná družstva hráčů nebo hráček, po domluvě mohou hrát i družstva koedukovaná.

Hraje se na jeden koš, přičemž hrací plochou se zpravidla stává polovina hřiště na basketbal. Hráči obou družstev si řídí utkání sami, pozorovatel zasahuje jen do sporných situací (Velenský, 1999).

HISTORIE

- Vývoj streetbalu nelze oddělovat od vzniku basketbalu jako sportovní hry.

Vznik streetbalu je doprovázen vznikem venkovních hřišť v USA, kde výstavba hřišť vedla k dobrovolné spontánní činnosti obyvatelstva, upravením basketbalových pravidel a hlediska rozhodování utkání.

- V polovině osmdesátých let dvacátého století dochází ke komercializaci tohoto sportu, kdy nenáročnost z hlediska organizace vede velké sportovní firmy k organizování vlastních streetbalových turnajů a potažmo tak k levné reklamě své sportovní značky.

HISTORIE

- Vznikají tak turnaje a okruhy firem NIKE, CONVERS, REEBOK, ADIDAS (tato firma má název streetbal zaregistrován).
- Po vzoru USA se pak rozšířil streetball do Evropy, ale zde nikdy nedosáhl masovosti a popularity jakou má tento sport v USA.

V Evropě se turnaje organizují od roku 1992, kdy firma Reebok uskutečnila pět velkých turnajů na území Německa.

- Streetball je bez stálých řídicích orgánů a organizací, je chápán jako jedna z forem basketbalu, která jej do značné míry popularizuje. Lze jej pak chápat jako průpravnou basketbalovou hru s modifikovanými pravidly.

DĚLENÍ HERNÍCH ČINNOSTÍ A KOMBINACÍ

- *Herní činnosti jednotlivce*
- Rozbor útočných činností jednotlivce
- Rozbor obranných činností jednotlivce
- Základní rozbor útočných herních kombinací
- Základní rozbor obranných herních kombinací

Herní činnosti jednotlivce

- Herní činnosti jednotlivce (HČJ) představují konkrétně zaměřené pohybové celky pomocí kterých je rozvíjen individuální herní výkon každého hráče. HČJ obsahují tři základní složky (cíl, motiv a způsob realizace) a řeší se jimi střetnutí mezi dvěma soupeři (1/1 – jeden na jednoho).
- Herní činnosti jednotlivce jsou druhem sportovních činností, které mají současně kompetitivní i kooperativní charakter. Kompetitivní charakter souvisí se sociálně psychologickou stránkou herních činností (nonverbální pohybová dyadická interakce), kooperativní charakter spočívá ve splnění specifické kooperační role hráče a přispění tak k dosažení cíle celého družstva.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- Útočné činnosti jednotlivce jsou souborem individuálních pohybových celků zaměřených k určitému hernímu cíli a jsou základem herních útočných kombinací a posléze systémů hry družstva v útočné fázi.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Uvolňování hráče bez míče** je HČJ jejímž cílem je získat takové postavení nebo postoj, ve kterém může hráč chytit míč přihrávaný spoluhráčem. Tvoří převážnou část činností jednotlivce v útoku. Není pohybově složitá a náročná. Základem je běh, popřípadě různé obměny běhu. Nutné je také použití rychlostně silových prvků: starty, brždění, náhlá zastavení, změny směru, změny rychlosti, obraty v pohybu, atd. Nácvik je jednoduchý a nejsou nutná specifická cvičení. Můžeme je zařazovat jako součást rozcvičení. Konkrétnější podobu získává činnost až ve spojení s dalšími činnostmi (např. s útočnou herní kombinací "hod' a běž").

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Chytání míče a zastavování s míčem** jsou činnosti, které jsou velmi často a neprávem opomíjeny. Představují vlastně poslední fázi uvolnění bez míče a jsou limitující pro provádění následujících činností útočníka s míčem. Obě velmi úzce navazují na pravidlo o krocích. U začátečníků se metodický postup zaměřuje nejprve na zastavení a následné chycení míče, pak chycení míče v pohybu a zastavení, nakonec chycení míče v pohybu a následnou činnost a to jak se zastavením, tak bez zastavení. Tato činnost vyžaduje pozornost na techniku provedení.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Uvolňování hráče s míčem na místě** je činnost, jejímž cílem je získat výhodný postoj pro další činnost s míčem – pro střelbu, únik driblinkem a pro přihrávku. Tato činnost je z hlediska nácviku značně zanedbávána, je nutno se jí velmi pečlivě zabývat. Nácvik provádíme pomocí obrátek. Nutno dodržovat správný snížený a stabilní postoj, krýt si míč a využívat různých klamavých pohybů. Důležitá je volba obrátkové nohy. Výhodné je tedy tuto činnost navázat na zastavení skokem, kdy lze jako stojné využít jedné z obou nohou. Nesmí se však zapomínat i na zastavení krokem.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Uvolnění hráče s míčem v pohybu** – vedení míče driblinkem. Driblink je limitován pravidly. Nácvik driblinku je třeba začít nejprve na místě, poté v pohybu, kdy zpočátku volíme nižší rychlost, následuje zastavení po driblinku. Tak jako u všech činností dbáme na správnou techniku driblinku. Podobně jako při každém kontaktu s basketbalovým míčem, je ruka v dotyku pouze prsty a „mozoly“. Pohyb vychází z předloktí a plynule přechází do zápěstí. Míč je veden pouze v horní polovině a paže po odrazu od země jde proti míči a jemně jej přijímá. Nutné je dbát na driblink pravou i levou rukou.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Přihrávky** jsou komunikativním typem útočných herních činností, při kterých hráč hází, kutálí nebo odbíjí míč spoluhráči. Důležité je, jako při všech ostatních činnostech, dbát na správnou techniku chytání a držení míče. Nedostatky se projevují i u relativně pokročilých hráčů. Dle různých kritérií známe velké množství přihrávek. Za přesnost provedení přihrávky je v první řadě zodpovědný přihrávající hráč.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Střelba** patří v pohybových strukturách herních činností jednotlivce k nejobtížnějším. Jde o hod nebo odbití míče na koš. Z hlediska koordinace poměrně obtížný pohyb vyžaduje velmi přesné provedení. Jakýkoli nedostatek v technice se okamžitě projeví v úspěšnosti.

V popisu techniky se zaměříme na vrchní střelbu jednoruč z místa, která je základem pro střelbu z výskoku odrazem obou nohou i po odrazu z jedné nohy – dvojtaktu.

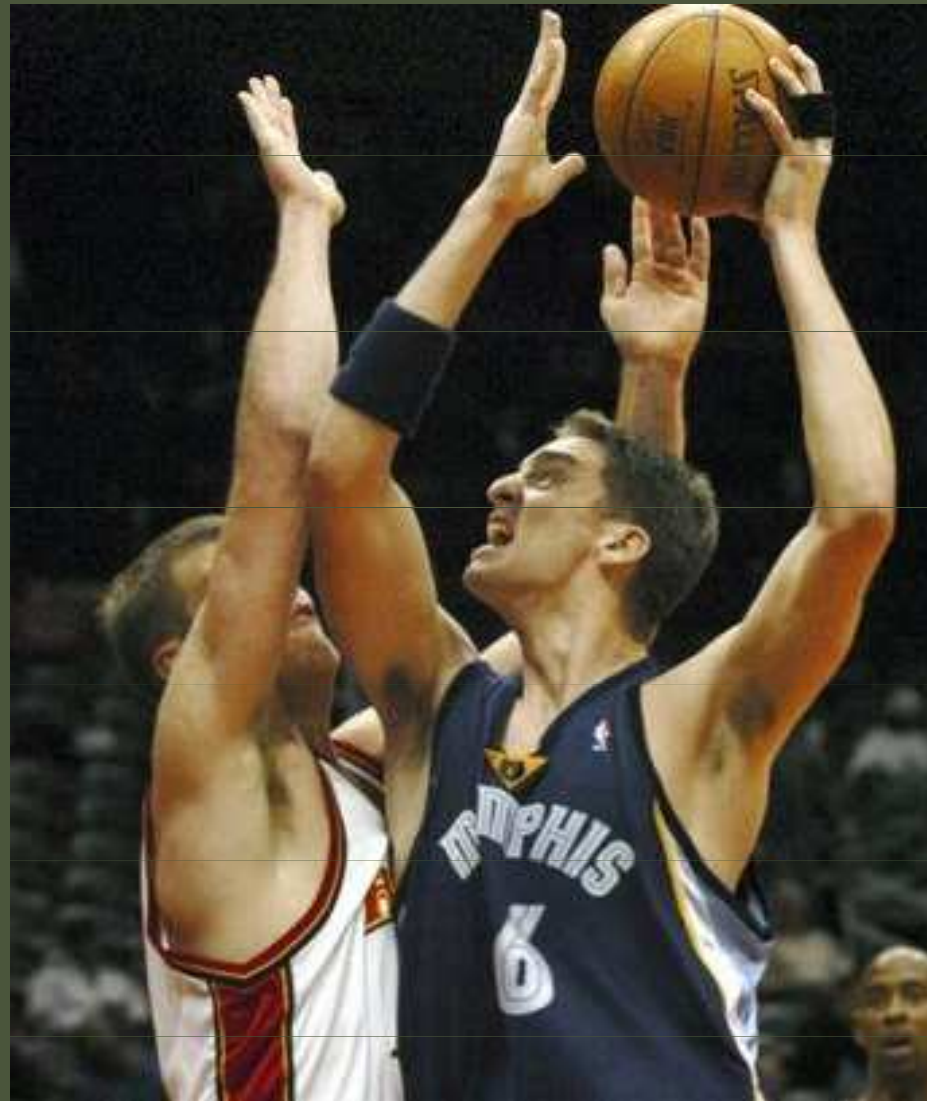
Domníváme se, že střelbu lze pravidelným tréninkem podstatně zlepšit. Na závěr kapitoly uvádíme v následujících obrázcích druhy střelby používané nejčastěji ve streetbalu.

Rozbor útočných činností jednotlivce

Střelba napnutou paží (jump shot)

Rozbor útočných činností jednotlivce

Boční střelba (semi- hook shot)

Rozbor útočných činností jednotlivce

Střelba přes hlavu bokem k obránci (hook-shot)

Rozbor útočných činností jednotlivce

Další varianta střelby přes hlavu (hook-shot)

Rozbor útočných činností jednotlivce

Další varianta střelby přes hlavu (hook-shot) v podání klasika (A. Sabonis)

Rozbor útočných činností jednotlivce

Střelba smečováním – dvěma, jednou rukou

Rozbor útočných činností jednotlivce

Střelba smečováním

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Útočné doskakování** je činnost, při které se hráč snaží dopíchnout míč do koše, uchopit jej do obou rukou nebo odpinknutím přihrát spoluhráči (doporučuje se méně používat). Jde vlastně o získání zpětné kontroly nad držením míče po neúspěšné střelbě. Mohli bychom určit následující předpoklady úspěšného útočného doskoku:
 - - schopnost vybojovat si pozici pro doskok
 - - načasování výskoku
 - - dobrý výskok

Z uvedeného vyplývá, že se v podstatě jedná o takticko fyzické předpoklady jednotlivce. V moderním basketbalu vedle obranné činnosti považujeme tuto činnost za velmi důležitou.

Rozbor útočných činností jednotlivce

- **Clonění** je herní činnost, jejímž cílem je zaujmout vhodné postavení a zadržet, v souvislosti s pravidly dovoleně, soupeře v obranné činnosti a narušit, popřípadě znemožnit, splnění jeho obranného úkolu. Nepovažujeme za vhodné tuto činnost učit začátečníky. Prioritní jsou ostatní výše uvedené ÚČJ a s nácvikem clon začít až při jejich dokonalém zvládnutí.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- Obranné činnosti jednotlivce (OČJ) jsou základem herních obranných kombinací, které napomáhají k vytvoření co nejvhodnějšího obranného systému družstva. Jsou daleko obtížnější než ÚČJ. Trenéři musí mladé hráče učit důraznému a agresivnímu pojetí individuální hry v obraně, protože jedině takový přístup bude po hráčích vyžadován, až se dostanou do vyspělejších týmů. Smyslem agresivního pojetí není přímý zisk míče (vzniká přemíra osobních chyb), ale donucení soupeře udělat chybu.

U dětí by se měla využívat jejich přirozená snaha získat míč, již od začátku je v této činnosti podporovat, a využít toho k nácviku základních obranných činností jednotlivce. Nesmíme však zapomenout na velmi důležitou věc – vždy dodržovat zásady správného a přiměřeného učení.

Rozbor obranných činností jednotlivce

Základní prvky obranné činnosti jednotlivce postoj – pohyb – práce paží

- *Postoj* - boxerský, nohy vedle sebe, předozadní rovnováha, nízké těžiště, pokrčené nohy, sezení na židli, široké nohy, správný odstup
- *Pohyb* - klouzání do stran, dopředu, dozadu, krátké kroky, neskákat, těžiště na přední straně chodidel, vedoucí noha, odstrkující se noha, pohyb těžiště nahoru a dolů, využívání pivotové obrátky, změny směru, změny klouzavého pohybu v běh a opačně.
- *Práce paží* - kopírování míče, střelba, driblink, přihrávka, před driblinkem, po driblinku, snaha nevypichovat míč.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- **Krytí hráče bez míče** je obranná herní činnost zaměřená na bránění útočníkovi v uvolnění a v chycení míče na místě nebezpečném pro obranu družstva.
- **Krytí hráče s míčem na místě a v pohybu** je obranná činnost, při které obránce vyvíjí na soupeře s míčem neustálý tlak, který mu neumožňuje prostor ke střelbě, přihrávce nebo driblinku do nebezpečného místa pro obranu družstva.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- **Krytí hráče po střelbě a stahování míčů v obraně** je obranná činnost po neúspěšné střelbě soupeře se snahou získat odražený míč a dopravit jej do bezpečného prostoru pro založení útočné akce. Činnosti lze rozdělit následujícím způsobem:
 - po střelbě hráče, za kterého je obránce zodpovědný*
 - po střelbě jiného hráče*
- stahování míče jde o velmi obtížnou činnost s možností hlasově oznámit střelbu soupeře. Hráči musí postupovat v souladu s pravidly, důležitý je zrakový kontakt (nejprve vidím hráče, potom míč) a následně dotykový kontakt s odstavením, odblokováním hráče. Následuje stahování míče.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- Samostatně vydělujeme **krytí podkošového hráče bez míče, s míčem** Je to vlastně boj o pozici, obránce brání se zepředu, ze strany, vytlačuje útočníka co nejdál od koše a snaží se zabránit, aby hráč dostal míč. Pokud podkošový hráč dostane míč zády ke koši, obránce odstupuje na vzdálenost pokrčeného lokte.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- **Obranná činnost jednotlivce proti dvěma útočníkům** je činností obránce proti přesile útočníků s cílem zadržet útočníky a eliminovat střelbu z blízké vzdálenosti od koše. Chybou obránce je pomalý návrat na obrannou polovinu, ústup pod koš s pasivním vyčkáváním na chybu útočníků, nedostatek vůle řešit situaci.

Rozbor obranných činností jednotlivce

- **Blokování** je obranná činnost zaměřená na činnost při střelbě útočníka s cílem zamezit letu míče směrem ke koši.

Rozbor obranných činností jednotlivce

□ Shrnutí:

HČJ představují ve streetballu základní prvky herního výkonu. Je to individuální činnost hráče v útoku a v obraně. Je to zrcadlo nejen hráčských schopností (kondiční příprava) a dovedností (zvládnutí techniky hry), ale i jeho osobní teoretické a taktické vyspělosti. Dokonalé zvládnutí HČJ je nevyhnutelným předpokladem tvořivé individuální činnosti hráče a bez jejich perfektního zvládnutí nelze v žádném případě zvládnout další navazující činnosti, což jsou herní kombinace ve streetbalu.

Základní rozbor útočných herních kombinací

- **kombinace založené na akci „hod’ a běž“** - základní kombinace dvou hráčů, podoba trojúhelníku (let míče a pohyb hráčů)
- **kombinace založené na přečíslení** - vznikají z početní převahy útočníků nad obránci ve streetballu situace 2-1, 3-2

Základní rozbor útočných herních kombinací

- **kombinace založené na clonění** - při těchto kombinacích využíváme dovoleného zadržení obránce v pohybu tak, aby nemohl sledovat svého útočníka – clony dělíme:

clony na místě / v pohybu

pasivní / aktivní clona

vnitřní / boční / vnější clona

clona bokem / čelem / zády

*clony jednoduché, řetězové, dvoj-
trojclony*

clona do šířky / hloubky

Základní rozbor obranných herních kombinací

- **proklouzávání** - obranná kombinace, při které zacloněný obránce proklouzává /probíhá/ mezi spoluhráčem a clonícím soupeřem s těmito zásadami:
 - *spoluhráč pomáhá uvolněním prostoru pro proklouznutí*
 - *pohyb cvalem stranou*
 - *snaha zůstat ve výhodném postavení vzhledem k vlastnímu koši*
 - *slovní doprovod*
- **přebírání** - obranná kombinace, při níž si obránci na určitou dobu vymění útočící hráče spojené se slovním doprovodem

Základní rozbor útočných herních kombinací

- **obranný trojúhelník** - obranná kombinace při stahování míčů v zónové obraně

obranné kombinace při početní převaze útočníků - 2-3

kombinace při zesilování obrany - kombinace, při kterých si hráči vypomáhají v krytí prostoru kolem koše (zdvojování)

LITERATURA

- ▣ M. VELENSKÝ *Street/ball*. Praha: Olympia, 1999. 64 s.

V knize se seznámíte s historií a vývojem sportu, pravidly, rozhodováním a organizací soutěží. V další části technickými a taktickými prvky, herními činnostmi jednotlivce a kombinacemi.

ODKAZY

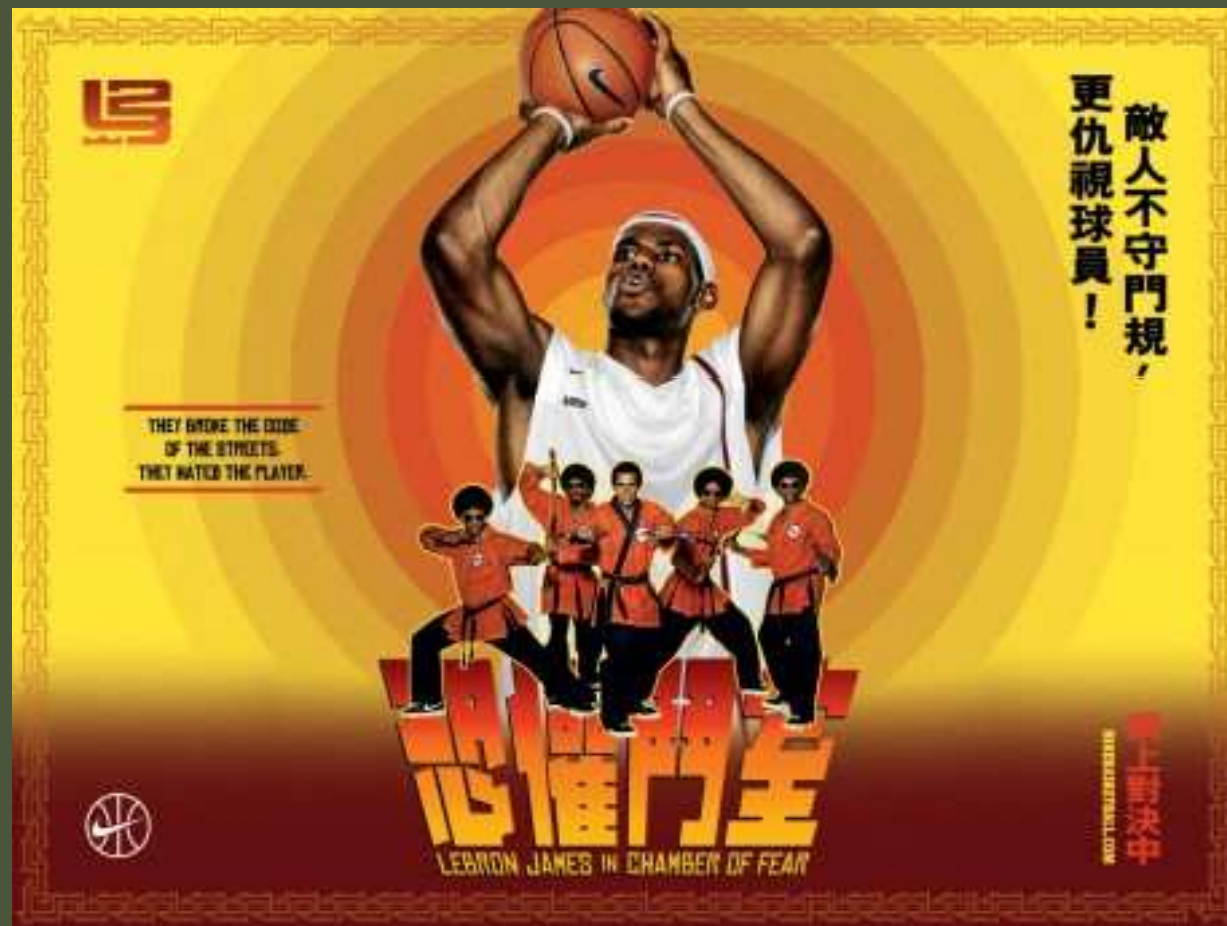
Best streetball links:

- www.streetballmt.wz.cz - street sites from Moravská Třebová
- www.and1.com - wonderfull mix-tapes
- www.nba.com - best players, best ligue
- www.streetball.cz - official sites of czech streetball
- www.czech-streetball.cz - good 4 all czech streetball fans
- www.nbalife.com/video.php - very good videos
- www.ballers.host.sk - great sites about basketball
- basket.idnes.cz - czech basketball site
- www.pdbasketball.host.sk - great sk sites about basket
- www.street3nec.wz.cz - street sites from Třinec
- www.basketadamov.wz.cz - official sites about team from Adamov

REKLAMNÍ MATERIÁL

REKLAMNÍ MATERIÁL

PRAVIDLA STREETBALLU

Neexistence řídicích složek má za následek nejednotnost pravidel, které se mění turnaj od turnaje. Základ tvoří basketbalová pravidla FIBA (2004), jejich modifikace je např. následující:

- ❑ Před vlastní hrou se obě družstva současně rozehrají. Na hřiště mohou vstoupit pouze družstva uvedená v hracím plánu.
- ❑ Vlastní hra probíhá do získání 12 bodů nebo 10 minut, čas se měří průběžně. (PLAY OFF – 16 bodů, 15 minut)

PRAVIDLA STREETBALLU

- Každé družstvo si může, při běžícím čase, vybrat jeden třicetivteřinový oddechový čas.
- Před zahájením hry se rozhodne hodem mince komu připadne míč jako první.
- Utkání zahajuje obránce podáním míče jednomu z útočníků za „čáru tříbodového hodu“. Stejným způsobem se zahajuje hra po úspěšném koši.

PRAVIDLA STREETBALLU

- Každý úspěšný hod do koše znamená jeden bod. Hody na koš z dálky (podobně jako u tříbodové čary při normální košíkové) se při Streetballu hod z čary 6,25m počítá za dva body. Hráč přitom nesmí stát nohama na čáře, ale zřetelně za ní. Ve sporných případech rozhodne pozorovatel hřiště.
- Neplatí "MAKE IT-TAKE IT" tj., že míč náleží bodujícímu družstvu. Po každém vhození koše mění míč vlastníka.
- Po každém faulu nebo při míči v zámezí dostává míč družstvo protivníka, který rozehrává za pomezí čarou.

PRAVIDLA STREETBALLU

- Namísto obvyklého skákaného míče, získává míč ve sporných případech družstvo bránící.
- Po každé změně vlastníka míče musí družstvo míč dopravit za čáru 6,25m jinak koš, který následuje nebude uznán a míč bude poskytnut soupeři.

Při změně v držení míče spojeném s přerušáním hry tzn. např. po autu nebo faulu se nevhazuje zpoza nejbližší pomezí čáry, ale hra začíná z klidu.

To znamená dopravením míče za čáru 6,25m a podáním ho bránícím týmem týmu útočícímu.

PRAVIDLA STREETBALLU

Fauly

1. Všechny fauly hlásí buď samotný faulující hráč nebo hráč faulovaný. Zde se musí dohodnout družstva sama. Očekává se spravedlivý přístup.
2. Je-li hráč během hodů atakován a míč je vsítněn, koš se započítá a míč dostává útočící družstvo.

PRAVIDLA STREETBALLU

3. Hrubosti mají za následek vyloučení ze soutěže obou družstev.

Úmyslné fauly se podle rozhodnutí pozorovatele hřiště pokutují volným hodem s následným předáním míče faulovanému družstvu.

Každý úspěšný volný hod platí za jeden bod.

Při dvou úmyslných faulech během jedné hry musí hráč na zbývající dobu opustit hřiště.

PRAVIDLA STREETBALLU

- Hra v čase naráží na princip spravedlnosti, proto běží pomyslných 30 sekund. Pokud se útok nedokončí během těchto 30-ti sekund, znamená to ztrátu míče pro útočící družstvo. Rozhodnutí přísluší pozorovateli hřiště.
- Náhradní hráč může být střídán libovolně často, avšak pouze při vhození koše, nebo je-li míč v klidu.

PRAVIDLA STREETBALLU

- Pozorovatel hřiště má při neshodách mezi oběma družstvy poslední slovo, není však rozhodčím. Pokud pozorovatel nemůže dospět k rozhodnutí, musí si hodit mincí.
- Při neshodách se může zaručit případně diskutovat za svůj tým pouze kapitán družstva. Pokud po neshodě hra opět pokračuje, neshoda se považuje za objasněnou.
- Každé neuposlechnutí pozorovatele hřiště vede ke ztrátě míče.

VYCHYTÁVKY ZE STREETBALLU

MAKE IT - TAKE IT

- V basketbalu platí, že po vstřeleném koši rozehrává míč soupeř. Tak tomu bývá i na streetballových hřištích. Někdy se ale propaguje pojetí "make it - take it": kdo vstřelí koš, pokračuje v útoku. Nedá se říct, že by jedno řešení bylo lepší než druhé. Každé má něco do sebe. Obvykle proti sobě nastupují dvě tříčlenná družstva, přičemž každé má v zásobě jednoho náhradníka. Po světě se ale hrají turnaje i dvoučlenných družstev. Hrací dobu také určuje pořadatel nebo se na ní soupeři domluví.

VYCHYTÁVKY ZE STREETBALLU

-- N-T --

- dribluj a až se přiblíží obránce fest blízko, překvap ho tímto: rychlý pohyb k němu a nasad' mu své vlastní triko přes hlavu tak, že nic neuvidí a paxi s ním udělej, co chceš [otočit míč kolem jeho hlavy a pak nahraj nebo běž na lay-up...]

-- SMELL --

- když je tvůj obránce blízko tebe a nechce tě pustit do koše, naznač mu přihrávku přímo na nos, lekne se a ty prosvištíš přímo do koše

VYCHYTÁVKY ZE STREETBALLU

-- KOLOTOCZAR --

- když je obránce blízko (přijedeš k němu nebo jsi blízko koše po driblinku), naznač střelu a míč mu obtoč kolem těla až z toho bude magor, kde je míč a pak můžeš klidně nahrát nebo vystřelit

-- BODY SHAKE --

- jsi zádem ke koši, jeden na jednoho, naznačíš ramenem pohyb na jednu stranu a prudce vyrazíš na druhou

VYCHYTÁVKY ZE STREETBALLU

--BACKS TRICK --

- Až se obránce přiblíží těsně před tebe udělej par fintiček a začni driblovat pres jeho rameno za zady bude z toho.

STREETBALLOVÝ KURT

- ▣ Jak patrně na obr. 2 - 4, hřiště je tvořeno jedním košem, s rozměry zpravidla 14x15 metrů.

Na hřišti bývá značeno vymezené území, čára trestného hodu a trojková čára. K nejznámějším streetballovým povrchům patří asfalt, beton, umělá hmota, ale povrchem může být i písek nebo škvára.

STREETBALLOVÝ KURT

Typický obrázek streetballového hřiště v USA

STREETBALLOVÝ KURT

Typický obrázek streetballové sestavy hřišť v USA

STREETBALLOVÝ KURT

Typický obrázek streetballového hřiště v České republice

A blurred photograph of an indoor sports court, likely a basketball court, with several people visible in the background. The court has a wooden floor and a high ceiling with lights. The text "Děkuji za pozornost!" is overlaid in the center.

Děkuji za pozornost!

Mgr. Tomáš Pětivlas PhD
Petr Žůrek
FSpS MU
KSE
Petivlas@fsps.muni.cz